

Dragan Zlatović, mag.iur.
viši predavač Veleučilišta u Šibeniku

UDK: 347.78 (497.5)

Primljeno: 11. maj 2011.

Pregledni naučni članak

MEĐUNARODNE KONVENCIJE I UGOVORI KAO IZVOR ŽIGOVNOG PRAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Žigovno pravo u objektivnom smislu može se odrediti kao skup pravnih pravila kojima se uređuje problematika pravne zaštite žiga, odnosno pravni odnosi u svezi registracije odnosno priznanja žiga, njegovih učinaka, promjena na žigu, trajanja i održavanja žiga, prestanka vrijednosti žiga, upravnopravne, građanskopravne i kaznenopravne zaštite žiga te drugih općih pitanja u svezi žiga. Skup ovih pravila čini izvore žigovnog prava u formalnom smislu. Radi se o većem broju propisa nacionalnog (zakonskog i podzakonskog) i međunarodnopravnog ranga. U ovom radu autor obrazlaže međunarodne konvencije i ugovore kao izvor žigovnog prava u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: žig, žigovno pravo, međunarodna konvencija, međunarodni ugovor

1. MEĐUNARODNI IZVORI ŽIGOVNOG PRAVA

Suvremeno međunarodno žigovno pravo izraz je stoljetnih nastojanja, još iz 19. stoljeća, da se na međunarodnoj razini postigne sve veća usklađenost gledišta oko pojedinih pitanja zaštite industrijskog vlasništva, odnosno pronađu adekvatni pravni odgovori na izazove suvremenog društva karakteriziranog informatičkom i

tehnologijskom revolucijom.¹ Sukladno odredbama Ustava Republike Hrvatske, nakon samostalnosti Republika Hrvatska je kao država i međunarodni priznati subjekt ostala članicom Ujedinjenih naroda, te je mogla zadržati ili zahtijevati članstvo u organizacijama u sklopu sustava Ujedinjenih naroda i drugim međunarodnim organizacijama.

Osim višestраних међународних уговора који обвезују Републику Хрватску, које је на темељу правне sukcesije укључила у властити правни систем, односно самостално их ратифицирала, који траже и детаљнију разраду, нуžno је указати и на неке друге суспидијарне међународне конвенције и уговоре који се тичу жиговног права, неовисно јесу ли дио нашег правног поретка или не. Ради се примјериче о Конвенцији о међународним изложбама, Конвенцији о статусу избјеглица, усвојеној 28.српња 1951. на Конференцији опунOMOћеника Ујединјених народа о статусу избјеглица и раселјених особа и Мадридском споразуму о сузбијању лажних или варљивих ознака подријетла на производима². Одредбом чл.14. Конвенције о статусу избјеглица прописано је како ће у погледу заштите индустријског власништва, као што су изуми, пројекти модела, творничких ознака, комерцијалних имена и у погледу заштите књижевних, умјетничких и научних радова, сваки избјеглица уживати у земљи гдје има своје уобичајено мјесто боравка заштиту која се даје и држављанима споменуте земље. На територију било које друге државе уговорнице они ће уживати заштиту која се на наведеном територију даје држављанима земље у којој избјеглица има своје уобичајено мјесто боравка.

Према Мадридском споразуму о сузбијању лажних или варљивих ознака подријетла на производима од 14.травња 1891, задњи пут измијењеним 1958., сви производи који носе лажну или преварну ознаку којом се једна од земаља на коју се овај Споразум примјењује, или мјесто које се у њима налази, директно или индиректно означавају као земља или мјесто порекла, бити ће заплјенјени при увозу у сваку од наведених земаља. Плјенидба ће такође бити извршена у земљи у којој је лажна или преварна ознака подријетлаа стављена, или у коју су производи који носе лажну или преварну ознаку увеzeni. Ако закони неке земље не дозвољавају заплјену пригодом увоза, таква заплјена ће бити замјењена забраном увоза. Државе на које се овај Споразум примјењује такође се обавезују забранити употребу, у свежи с продајом или излагањем или нуђењем на продају производа, свих ознака које имају карактер рекламе и способне су довести

¹ Опширније VARGA, S., *Pravo industrijske svojine*, друго издање, Нови Сад, 2008., стр.25.

² Усп. ПОЖАРНИК, N., *Dejavniki prepričevanja piratstva in ponarejanja*, Економска факултета, Лjubljana, 2002, http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/pozarnik228.pdf.

javnost u zabludu o podrijetlu proizvoda, a pojavljuju se na znakovima, oglasima, računima, vinskim listama, poslovnim pismima ili papirima, ili na svakoj drugoj trgovačkoj korespondenciji.³

Odredbe međunarodnih ugovora u vezi sa žigovima kojima je pristupila RH primjenjuju se na predmete koje tretira Zakon o žigu RH i u slučaju sukoba s odredbama ZOŽ RH primjenjuju se odredbe međunarodnih ugovora.

2. MEĐUNARODNE KONVENCIJE I UGOVORI U PODRUČJU ŽIGOVNOG PRAVA

2.1. Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO konvencija, 1967., dopunjena 1979.)

Države ugovornice poticane željom doprinosa boljem razumjevanju i saradnji među državama na svoju uzajamnu korist i na temelju poštovanja svog suvereniteta i jednakosti, želeći unaprijediti zaštitu intelektualnog vlasništva u svijetu kako bi poticale stvaralačku aktivnost, želeći da osuvremene i učine efikasnijom Upravu unija osnovanih u oblasti zaštite industrijskog vlasništva, i zaštite književnih i umjetničkih djela, poštujući u potpunosti pri tome autonomiju svake unije, osnovale su 1967.godine **Svjetsku organizaciju za intelektualno vlasništvo** (*World Intellectual Property Organization – WIPO*).⁴

WIPO ima za cilj unapređivati zaštitu intelektualnog vlasništva u svijetu putem suradnje između država, u suradnji, ako tome ima mjesta, sa svakom drugom međunarodnom organizacijom, te osiguravati administrativnu suradnju između unija. Kako bi ostvarila ove ciljeve WIPO preko svojih nadležnih organa i pod rezervom nadležnosti pojedinih unija nastoji razvijati donošenje mjera namjenjenih za

³ Cit. VERONA, A., Pravo industrijskog vlasništva, Informator, Zagreb, 1978., str.38.

⁴ Vidi o ovoj organizaciji detaljnije na www.wipo.int. Osim WIPO-a, kao svjetske organizacije, postoje različite međunarodne, regionalne i nacionalne organizacije i udruženja, koja su u službi zaštite žiga, Uz djelovanje OHIM-a kao žigovnog ureda Europske unije, i na drugim regionalnim razinama nalazimo organizacije za zaštitu intelektualnog vlasništva, kao to su primjerice ARIPO (African Regional Industrial Property Association), O.A.P.I. (Organisation Africaine de la Propriété Intellectuelle) te Andean Common Intellectual Property System. Uz to djeluju u svijetu brojna udruženja na području žigovnog prava kao npr. AIPPI (Association Internationale pour la Protection de la Propriété Intellectuelle), AIPLA (The American Intellectual Property Law Association), IIPA (International Intellectual Property Alliance),

poboljšanje zaštite intelektualnog vlasništva u svijetu i usklađivanje nacionalnih zakonodavstava iz ove oblasti; osiguravanje administrativne službe Pariške unije, posebnih unija osnovanih u svezi s ovom unijom kao i Bernske unije; potiče prihvatanje svake međunarodne obveze koja ima za cilj razvitak zaštite intelektualnog vlasništva; pruža svoju suradnju državama koje od nje traže tehničko-pravnu pomoć u području intelektualnog vlasništva; prikuplja i širi sve informacije koje se odnose na zaštitu intelektualnog vlasništva, obavlja i potiče proučavanje u ovoj oblasti i o tome objavljuje rezultate; osigurava službe koje omogućavaju međunarodnu zaštitu intelektualnog vlasništva i, eventualno, vrši registraciju u ovoj oblasti i objavljuje obavijesti u svezi s ovakvim registracijama; te poduzima ostale odgovarajuće mjere. Svaka država članica neke unije može postati član WIPO, a član WIPO može isto tako postati svaka država koja nije članica neke unije, pod uvjetom da je članica Organizacije Ujedinjenih naroda, neke specijalizirane ustanove Organizacije Ujedinjenih naroda ili Međunarodne agencije za atomsku energiju ili Statuta Međunarodnog suda pravde, ili da ju je Generalna skupština pozvala da postane članica ove konvencije. Glavna tijela WIPO-a su Generalna skupština, Konferencija, Koordinacijski odbor, te administrativno tijelo Međunarodni ured za intelektualno vlasništvo. Sjedište WIPO-a je određeno u Ženevi. Konvenciju je ratificiralo 184 država.⁵

2.2. Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva (1883.)

Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva od 20. ožujka 1883. godine, revidirana je potom 14. prosinca 1900. godine u Bruxellesu, 2. lipnja 1911. godine u Washingtonu, 6. studenoga 1925. godine u Haagu, 2. lipnja 1934. godine u Londonu, 31. listopada 1958. godine u Lisabonu i 14. srpnja 1967. godine u Stockholmu⁶, te predstavlja univerzalni i opći izvor međunarodnog materijalnog prava industrijskog vlasništva kojim se uređuju temeljna pitanja međunarodne zaštite svih

ECTA (European Communities Trade Mark Association), LESI (Licensing Executives Society International), INTA ([International Trademark Association](http://www.inta.org/)), [MARQUES](http://www.marques.org/) i dr.

⁵ Vidi sadašnje stanje država članica na <http://www.wipo.int/members/en/>.

⁶ O Pariškoj konvenciji detaljnije ČIZMIĆ, J., *Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva*, Pravo u gospodarstvu, Zagreb, god.33., br.9-10., 1994., str. 648-658.

prava u području industrijskog vlasništva.⁷ Države na koje se primjenjuje ova Konvencija sačinjavaju **Uniju za zaštitu industrijskog vlasništva (Pariška unija)**.⁸

Zaštita industrijskog vlasništva po ovoj Konvenciji ima za predmet patente, modele za **iskorištavanje**, industrijske uzorke ili modele, fabričke ili trgovačke žigove, uslužne žigove, trgovačko ime i oznake ili imena porijekla, kao i suzbijanje nelojalne konkurencije. Industrijsko vlasništvo se smatra u najširem značenju i odnosi se ne samo na industriju i trgovinu u pravom smislu te riječi, već i na granu poljoprivrednih i ekstraktivnih industrija i na sve fabricirane ili prirodne proizvode, na primer: vina, cerealije, listove duvana, voće, stoku, rude, mineralne vode, pivo, cvijeće, brašno.

Pariška konvencija uređuje tri temeljna načela: načelo uzajamnosti ili nacionalnog tretmana, načelo asimilacije i načelo minimalnih prava ili minimalne zaštite.⁹

Po načelu uzajamnosti ili nacionalnog tretmana pripadnici svake od zemalja Unije uživati će u ostalim zemljama Unije, ukoliko je u pitanju zaštita industrijskog vlasništva, koristi koje odgovarajući zakoni sada daju svojim državljanima ili će dati naknadno, ali s tim da se ne vrijeđaju prava naročito predviđena ovom Konvencijom. Prema tome, oni će imati istu zaštitu kao i ovi i isto zakonsko sredstvo protiv svake povrede nanesene njihovim pravima, s tim da se ispune uvjeti i formalnosti koje se traže i od svojih državljana. Međutim, nikakav uvjet domicila ili poduzeća u zemlji u kojoj se zaštita traži ne može se zahtijevati od pripadnika Unije, kako bi se uživalo bilo koje od prava industrijskog vlasništva. S pripadnicima zemalja Unije izjednačeni su pripadnici zemalja koje ne pripadaju Uniji, a koji borave ili imaju stvarna i ozbiljna industrijska ili trgovinska poduzeća na teritorijujedne od zemalja Unije (**načelo asimilacije**).

Tko bude ispravno podnio prijavu fabričkog ili trgovačkog žiga u jednoj od zemalja Unije, ili njegov primatelj prava, uživati će prilikom podnošenja odgovarajuće prijave u drugim zemljama, pravo prvenstva za vrijeme u Konvenciji određenih rokova (**načelo minimalnih prava**). Priznaje se da je pravo prvenstva (*the right of priority*) zasnovano podnošenjem svake prijave koja se smatra urednom po nacionalnom zakonodavstvu svake zemlje Unije ili po dvostranim ili višestranim ugovorima

⁷ V. ČIZMIĆ, J., *Aktualnosti na području zaštite prava industrijskog vlasništva u pravu Republike Hrvatske*, Informator, male stranice, Zagreb, br.4516, od 18.lipnja 1997., str. 3.

⁸ Tako VANZETTI, A., di CATALDO, V., *Manuale di Diritto Industriale*, sec.ed., Giuffrè Editore, Milano, 1996., str.431.

⁹ Usp.ČIZMIĆ, J., *Temeljna načela Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva*, Informator, Zagreb, br.4301, od 27.svibnja 1995., str.7.

zaključenim između zemalja Unije. Pod urednom nacionalnom prijavom treba podrazumijevati svaku prijavu iz koje se može utvrditi datum podnošenja u odgovarajućoj zemlji, bez obzira kakva je daljnja sudbina ove prijave. Prema tome, naknadno podnesena molba u jednoj drugoj zemlji Unije prije isteka ovih rokova, ne gubi svoju pravnu vrijednost radnjama poduzetim u međuvremenu, a naročito podnošenja druge prijave, upotrebom žiga, a ovim radnjama treće osobe ne mogu zasnivati nikakva prava. Prava trećih osoba stečena prije dana podnošenja prve prijave koja služi kao temelj za pravo prvenstva osigurava se unutarnjim zakonodavstvom svake zemlje Unije. Naznačeni rokovi prava prvenstva iznose šest meseci za fabričke i trgovačke žigove. Ovi rokovi počinju teći od datuma podnošenja prve prijave u jednoj zemlji Unije. Dan podnošenja prijave ne računa se u rok. Ako je posljednji dan roka jedan zakoniti praznični dan ili dan kad Uprava nije otvorena za prijam prijava u zemlji u kojoj se zaštita traži, rok će se produžiti do prvog narednog dana. Kao prva prijava, od čijeg dana podnošenja počinje teći rok prava prvenstva, smatrati će se i kasnija prijava koja se odnosi na isti predmet kao neka ranija prva prijava podnesena u istoj zemlji Unije, pod uvjetom da je na dan podnošenja kasnije prijave ona ranija prijava bila povučena, napuštena ili odbijena, a da nije bila na uvidu javnosti i da njome nisu utemeljena neka prava, kao i da već nije poslužila kao temelj za traženje prava prvenstva. U tom slučaju ranija prijava neće moći poslužiti kao temelj za traženje prava prvenstva. Tko se želi koristiti pravom prvenstva ranije podnete prijave, dužan je podnijeti izjavu sa naznakom datuma i zemlje te prijave. Svaka će zemlja odrediti do kada se najkasnije ova izjava mora podnijeti. Minimalna prava vrijede *iure conventionis* i ne mogu biti umanjena nacionalnim propisima na štetu stjecatelja tih prava.¹⁰

Ako je u nekoj zemlji upotreba registriranog žiga obvezna, registracija može biti poništena samo poslije jednog pravičnog roka i ako zainteresovani ne opravda uzroke svog nerada. Upotreba fabričkog ili trgovačkog žiga od strane titulara, u izgledu koji se po elementima koji ne mijenjaju distinktivni karakter žiga razlikuje od izgleda u kojem je on bio registriran u jednoj od zemalja Unije, neće imati za posledicu poništaj njegove registracije, niti će umanjiti zaštitu koja je žigu odobrena. Istovremena upotreba istog žiga na istovjetnim ili sličnim proizvodima, od strane industrijskih ili trgovinskih poduzeća koja se smatraju kao suvlasnici žiga prema odredbama nacionalnog zakonodavstva zemlje u kojoj se traži zaštita, neće sprječiti registriranje niti će na bilo

¹⁰ Tako VERONA, A., *op.cit.*, str. 26.

koji način umanjiti zaštitu odobrenu za takav žig u bilo kojoj zemlji Unije, samo ako takva upotreba ne bude imala to djelovanje da dovodi javnost u zabludu, iako nije protivna javnom interesu.

Odredbama Pariške konvencije predviđeno je određivanje naknadnog roka od najmanje šest mjeseci, za plaćanje pristojbi predviđenih za održavanje prava industrijskog vlasništva, uz doplatu naknadne pristojbe, ako nacionalno zakonodavstvo zahtijeva takvu pristojbu.¹¹

Uvjete prijavljivanja i registriranja fabričkih ili trgovačkih žigova određuje svaka zemlja svojim nacionalnim zakonodavstvom. Međutim, žig koji pripadnik jedne zemlje Unije prijavi u bilo kojoj zemlji Unije, neće se moći odbiti ili poništiti samo iz razloga što nije bio prijavljen, registriran ili objavljen u zemlji podrijetla. Žig koji je pravilno registriran u nekoj zemlji Unije smatrat će se nezavisnim od žigova registriranih u drugim zemljama Unije, podrazumevajući i zemlju podrijetla.

Zemlje Unije obavezuju se da, bilo po službenoj dužnosti, ako zakonodavstvo zemlje to dopušta, bilo na traženje zainteresiranog, odbiju ili ponište registraciju i zabrane uporabu fabričkog ili trgovačkog žiga koji predstavlja reprodukciju, oponašanje ili prijevod, tako izvršen da može stvoriti zabunu s nekim žigom koji bi nadležna vlast zemlje registracije ili uporabe smatrala da je u toj zemlji nesporno poznat kao žig osobe koje uživa pravo korištenja ovom konvencijom i upotrebljava se za identične ili slične proizvode. Na isti način postupit će se i ako bitni dio žiga predstavlja reprodukciju jednog takvog žiga koji je nesporno poznat ili oponašanje (podržavanje) koje može stvoriti zabunu (pomutnju) sa ovim žigom. Za brisanje takvog žiga određuje se rok od 5 godina od dana registracije, dok se za žigove koji su registrirani ili se kroiste zlonamjerno ne određuju rokovi za brisanje ili zabranu uporabe.

Zemlje Unije saglasne su u nedostatku dozvole nadležnih vlasti, kako će odbiti ili poništiti i zabraniti prigodnim sredstvima, uporabu bilo pod vidom fabričkih ili trgovačkih žigova, bilo kao sastavne dijelove ovih žigova, grbova, zastava i drugih državnih amblema zemalja Unije, službenih znakova i puncu za kontrolu i jamstvo, koje su one usvojile, kao i svako oponašanje u heraldičkom pogledu. Ovo se primjenjuje također i na grbove, zastave i druge ambleme, skraćenice ili nazive međunarodnih međudržavnih organizacija čiji su članovi jedna ili više zemalja Unije, izuzimajući grbove, zastave i druge ambleme, skraćenice ili nazive koji su već bili predmet važećih

međunarodnih sporazuma namenjenih osiguravanju njihove zaštite. Zabрана službenih znakova i puncí za kontrolu ili jamstvo primjenjivat će se samo u slučajevima gde bi žigovi, koji bi ih sadržavali, bili namjenjeni za uporabu na robí iste vrste ili slične vrste. U ovu svrhu zemlje Unije pristale su dostaviti jedna drugoj, preko Međunarodnog ureda (bироа), popis државних амблема, службених знакова знакова i puncí за контролу и јамство, које оне желе или ће желјети ставити, неограничено или у одређеним limitima, под заштитом, као и сваке наредне измјене извршене у овом попису. Свака земља Уније ставити ће на вријеме на располагање јавности достављене листе.

Kad je, sukladno zakonodavstvu neke zemlje Unije, **prijenos žiga** punopravan samo ako se izvrši istodobno i prijenos poduzeća ili trgovačkog fonda (*fonds de commerce*) kojem žig pripada, dovoljno je, kako bi se priznala njegova vrijednost, da dio poduzeća ili trgovačkog fonda koji se nalazi u toj zemlji bude prenesen na cesionara sa isključivim pravom da u njemu izrađuje ili prodaje proizvode na koje se stavlja preneseni žig. Isključeni su od zaštite oni prijenosi svakog žiga čija bi upotreba od strane cesionara bila u stvari takva da dovodi u zabludu javnost, naročito u pogledu porijekla, vrste ili bitnih kvaliteta proizvoda na koje se žig stavlja.

Prijavljenom žigu nijedna zemlja Unije ne može uskratiti zaštitu s razloga što takav žig nije prijavljen, registriran ili obnovljen u zemlji podrijetla. Žig pravilno registriran u jednoj zemlji Unije nije ovisan o zaštiti identičnog žiga u drugim zemljama Unije, pa i od žiga u zemlji podrijetla. Izuzetak od toga pravila predviđen je prema odredbama čl. 6-quinquies Pariške konvencije (**tzv. načelo *telle-quelle***).¹² Svaki fabrički ili trgovački žig pravilno registriran u zemlji podrijetla prijaviti će se i zaštititi onakav kakav je u ostalim zemljama Unije pod uvjetima navedenim u članku 6-quinquies pariške konvencije. Prije nego što pristupe konačnoj registraciji, ove zemlje moći će zahtijevati podnošenje uvjerenja o registraciji u zemlji podrijetla, izdato od nadležnog tijela.

Zemljom podrijetla smatra se ona zemlja Unije, u kojoj prijavitelj ima ozbiljno i stvarno industrijsko ili trgovinsko poduzeće, a ako nema takvog poduzeća u Uniji, zemlje Unije u kojoj on ima svoje prebivalište, a ako nema svoje prebivalište u Uniji, zemlja njegovog državljanstva u slučaju da je on pripadnik jedne od zemalja Unije.

¹¹ Vidi čl.5-bis Pariške konvencije.

¹² *Ibid.*, str.29.

Zaštita žiga u zemlji u kojoj je zatražena može se uskratiti ili žig poništiti, prema načelu *telle-quelle* samo iz razloga:

- ako je žig takve prirode da može naškoditi stečenim pravima trećih osoba u zemlji u kojoj se zaštita traži;

- kada je žig bez ikakvih distinktivnih karakteristika ili je isključivo sastavljen od znakova ili obilježja koja bi mogla poslužiti u trgovini radi oznake vrste, kvaliteta, količine, namjene, vrijednosti, mjesta podrijetla proizvoda ili vremena proizvodnje, ili koji je postao uobičajen u običnom govoru ili u redovitim i stalnim navikama trgovine zemlje gde je zaštita tražena;

- kada je žig protivan moralu ili javnom poretku, a naročito onaj koji može prevariti javnost. Utvrđeno je da se jedan žig neće smatrati kao protivan javnom poretku iz jedinog razloga što ne odgovara nekoj odredbi zakonodavstva o žigovima, izuzimajući slučaj kada se i sama ta odredba tiče javnog poretka.

Da bi se ocijenilo je li žig podoban za zaštitu uzeti će se u obzir sve stvarne okolnosti, a naročito **trajanje upotrebe žiga**. Ne mogu biti odbijeni u ostalim zemljama Unije fabrički ili trgovački žigovi iz jednog razloga što se od žigova, zaštićenih u zemlji podrijetla, razlikuju samo po elementima koji ne mijenjaju njihovu distinktivnu osobinu i ne vrijeđaju identičnost žigova u onom obliku u kojem su bili registrirani u zemlji podrijetla. Na načelo *telle-quelle* nitko se neće moći pozivati, ako žig čija se zaštita traži nije registriran u zemlji podrijetla. Međutim, ni u kom slučaju obnavljanje registracije jednog žiga u zemlji podrijetla neće povući za sobom obvezu glede obnove registracije u drugim zemljama Unije u kojima bi taj žig bio registriran.

Prema čl. 6-sexies zemlje Unije obavezuju se štititi **uslužne žigove**, ali ne moraju predvidjeti registriranje ovih žigova.

Ako predstavnik ili zastupnik onoga koji je nositelj prava na žig u jednoj zemlji Unije traži, bez ovlaštenja ovog nositelja prava, registracija toga žiga na svoje ime, u jednoj ili više ovih zemalja, nositelj prava može se usprotiviti traženoj registraciji ili tražiti brisanje žiga, odnosno, ako zakon zemlje to dopušta, prijenos ove registracije na svoje ime, ukoliko ovaj predstavnik ili zastupnik ne opravda svoje postupke (agentski žig).¹³

¹³ *Ibid.*, str.31.

Priroda proizvoda na koji se **fabrički ili trgovački žig** stavlja, ni u kom slučaju ne može smetati registraciji žiga.¹⁴

Zemlje Unije se obvezuju glede registracije i zaštite **kolektivnih žigova**, koji pripadaju udruženjima čije se postojanje ne protivi zakonu zemlje podrijetla pa i onda ako ta udruženja nemaju trgovinskog ili industrijskog poduzeća. Svaka zemlja određuje posebne uvjete pod kojima će se štititi kolektivni žig i ona može odbiti zaštitu ako je takav žig protivan javnom interesu. Međutim, zaštita tih žigova ne može se odreći nijednom udruženju čije se postojanje ne protivi zakonu zemlje podrijetla, zbog toga što ono nema poduzeća u zemlji u kojoj se traži zaštita ili što nije ustanovljeno sukladno zakonodavstvu te zemlje.

Članak 8. Pariške konvencije obvezuje sve zemlje Unije da štite **trgovačko ime (tvrtku)**, bez obveze prijavljivanja ili registriranja, bilo da ono sačinjava ili ne sačinjava dio nekog fabričkog ili trgovačkog žiga.

U članku 9. Pariške konvencije regulirano je **suzbijanje lažnih oznaka podrijetla pri uvozu**, po kojem će svaki proizvod koji nosi bespravno jedan fabrički ili trgovački žig, ili jedno trgovačko ime, biti zaplijenjen pri uvozu u onim zemljama Unije u kojima ovaj žig ili ovo trgovačko ime imaju pravo na zakonsku zaštitu. Isto tako, zapljena će se izvršiti u zemlji u kojoj je bespravno stavljanje žiga ili imena izvršeno ili u zemlji u koju proizvod bude uvezen. Zapljena se obavlja na zahtjev javnog tužitelja, druge nadležne vlasti, jedne zainteresirane strane, fizičke ili pravne osobe, prema unutarnjem zakonodavstvu svake zemlje. Vlasti nisu obvezne izvršiti zapljenu u slučaju tranzita. Ako zakonodavstvo jedne zemlje ne predviđa zapljenu pri uvozu, zapljena će biti zamjenjena zabranom uvoza, ili zapljenom na području zemlje.

Zemlje Unije obvezuju se prema čl.10-bis Pariške konvencije osigurati pripadnicima Unije stvarnu **zaštitu protiv nelojalne konkurencije** (nelojalne utakmice, nepoštenog tržišnog natjecanja). Akt nelojalne konkurencije predstavlja svaki akt konkurencije, koji je protivan poštenim običajima u industriji ili trgovini. Treba zabraniti naročito djela koja po svojoj prirodi mogu stvoriti zabunu, ma kojim sredstvom, sa poduzećem, proizvodima ili industrijskom odnosno trgovinskom djelatnosti jednog konkurenta; lažne primjedbe, pri vođenju trgovine, takve prirode koje diskreditiraju poduzeće, proizvode ili industrijsku odnosno trgovinsku djelatnost jednog konkurenta; te oznake ili navode čija upotreba u trgovini može dovesti javnost u

¹⁴ Vidi čl. 7. Pariške konvencije.

zabludu o podrijetlu, načinu proizvodnje, osobinama, pogodnostima za upotrebu ili količini robe.¹⁵

Zemlje Unije davati će, prema svom unutarnjem zakonodavstvu, privremenu zaštitu fabričkim i trgovačkim žigovima za proizvode koji budu predstavljani na međunarodnim izložbama, službenim i službeno priznatim, organiziranim na teritoriju jedne od njih. Svaka zemlja Unije obvezuje se ustanoviti posebnu upravu za industrijsko vlasništvo i centralu za obavješćivanje javnosti o patentima, industrijskim uzorcima ili modelima i fabričkim ili trgovačkim žigovima. Ova će uprava izdavati jedan službeni periodični glasnik, te će objavljivati redovito reprodukcije registriranih žigova. Unija ima skupštinu sastavljenu od zemalja Unije. Skupština ima Izvršni odbor. Upravne poslove Unije obavlja Međunarodni ured.

2.3. Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova (1891.)

Madridski sporazum (aranžman) o međunarodnoj registraciji žigova iz 1891. godine, revidiran u Bruxellesu 14. prosinca 1900. godine, u Washingtonu 2. lipnja 1911. godine, u Haagu 6. studenog 1925. godine, u Londonu 2. lipnja 1934. godine, u Nici 15. lipnja 1957. godine i u Stockholmu 14. srpnja 1967. godine¹⁶, međunarodni je ugovor iz područja industrijskog vlasništva koji regulira stjecanje zaštite žigova u zemljama ugovoriteljicama podnošenjem jedne prijave žiga Međunarodnom uredu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo - WIPO-a.

Prijava se podnosi putem nacionalne žigovne administracije u zemlji podrijetla podnositelja prijave, koji prijavu prosljeđuje **Međunarodnom uredu (birou) WIPO-a**. Međunarodni ured ne upušta se u provjeru prijave, držeći da je to prethodno učinio nacionalni žigovni ured koji je zaprimio prijavu.¹⁷

Tako pripadnici jedne države mogu jednom prijavom i registracijom u Međunarodnom uredu zaštititi svoj žig u svim ili samo nekim od preostalih zemalja ugovarateljica. Posebno je važno da se prijava podnosi putem nacionalnih žigovnih

¹⁵ Usp. ČIZMIĆ, J., *Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva*, Pravo u gospodarstvu, Zagreb, god.33., br.9-10., 1994., str. 655.

¹⁶ Ovaj je sporazum objavljen u „Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori i drugi sporazumi“, br. 2/74, od 10.siječnja 1974.

¹⁷ V. BESAROVIC, V., ŽARKOVIĆ, B., *Intelektualna svojina – međunarodni ugovori*, Dosije, Beograd, 1999., str.442.

ureda. Učinak međunarodne prijave žiga jednak je učinku zaštite žiga na temelju nacionalne prijave (čl. 4.). Međunarodni ured dostavlja primjerak prijave žigovnim uredima onih država za koje je zaštita u prijavi zatražena. Nacionalni žigovni ured može u roku od godine dana od dana prijama/upisa međunarodne prijave u međunarodni registar u Međunarodnom uredu, odbiti, međunarodnu registraciju žiga, pozivom na odredbe domaćeg prava (čl. 5.). Nakon proteka jednogodišnjeg roka međunarodno registrirani žig ima učinak jednak žigu priznatom i registriranom u nacionalnom žigovnom uredu. Ako je neki žig već registriran u nekoj zemlji, a poslije je ponovno registriran u Međunarodnom uredu, tada međunarodna registracija zamjenjuje nacionalnu, bez štete za već stečena prava.¹⁸

Međunarodna registracija traje 20 godina, a taj se rok može ponovno bez ograničenja produžiti na daljnjih 20 godina (čl. 6. i 7.). Međunarodni žig je prvih pet godina od registracije ovisan o statusu istog žiga u državi podrijetla, što znači ukoliko iz određenog razloga u navedenom vremenu prestane vrijediti žig u zemlji podrijetla, prestao bi tada i međunarodni žig. Protekom roka od pet godina po registraciji međunarodni žig postaje neovisan od registracije u zemlji podrijetla žiga. Podaci o međunarodnim žigovima, za razliku od nacionalnih žigova, ne objavljuju se u službenim listovima nacionalnih ureda, nego ih isključivo objavljuje Međunarodni ured u svom časopisu/mjesečniku *Les Marques internationales*, a primjerak prijave dostavlja žigovnim uredima zemalja u kojima je zaštita zatražena (čl. 3.).

Ovaj Sporazum karakteriziran je pretjeranom strogošću i neusklađenosti s prihvaćenom suvremenom koncepcijom žiga, što je rezultiralo relativno manjim brojem članica Sporazuma i aktivnostima glede revizije Madridskog sporazuma, koje su rezultirale donošenjem Protokola koji se odnosi na Madridski sporazum. Ova aktivnost urodila je naglim porastom broja zemalja članica Madridske unije, koju čine države članice Madridskog sporazuma i Protokola.¹⁹

¹⁸ Tako ČIZMIĆ, J., ZLATOVIĆ, D., *op.cit.*, str. 48.

¹⁹ Usp. TOMASOVIĆ, S., *Međunarodna registracija žigova*, Hrvatski patentni glasnik, Zagreb, 1, 1994, br.1., str.85.

2.4. Protokol koji se odnosi na Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova (1989)

Protokol koji se odnosi na Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova (1989.) je međunarodni ugovor koji ima za cilj uvesti određene novote u sustav međunarodnog registriranja žigova, a radi prevladavanja teškoća koje su zemlje nečlanice Madridskog sporazuma navodile kao razlog za svoje nepristupanje Madridskom sporazumu.

Kad je **prijava za registraciju žiga** podnesena uredu neke ugovorne stranke, ili kad je žig upisan u registar ureda neke ugovorne stranke, osoba koja je podnositelj prijave ili nositelj te registracije može, prema odredbama ovoga Protokola, osigurati zaštitu svojega žiga na teritoriju ugovornih stranaka, upisom registracije toga žiga u registar Međunarodnog ureda Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo, pod uvjetom:

a) kad je osnovna prijava podnesena uredu države ugovornice ili kad je osnovnu registraciju izvršio takav ured, da je osoba koja je podnositelj te prijave ili nositelj te registracije državljanin te države ugovornice, ili da u njoj ima prebivalište, ili da ima stvarno i djelatno industrijsko ili trgovačko poduzeće u spomenutoj državi ugovornici,

b) kad je osnovna prijava podnesena uredu organizacije ugovornice ili kad je osnovnu registraciju izvršio takav ured, da je osoba koja je podnositelj te prijave ili nositelj te registracije državljanin države koja je članica te organizacije ugovornice, ili da ima prebivalište, ili stvarno i djelatno industrijsko ili trgovačko poduzeće na teritoriju spomenute organizacije ugovornice.

Prema Protokolu prijava za međunarodnu registraciju mora biti podnesena Međunarodnom uredu putem ureda kojemu je podnesena osnovna prijava ili putem kojega je izvršena osnovna registracija (**ured podrijetla**). Protokolom se u sustav međunarodne zaštite žigova uvode sljedeće novote: podnositelj prijave može svoju prijavu temeljiti ne samo na žigu koji je registriran u nacionalnom uredu zemlje podrijetla, već i na žigu koji je samo prijavljen za registraciju. Nadalje, svaka zemlja u kojoj je podnositelj prijave zatražio zaštitu može u roku od 18 mjeseci, u odnosu na godinu dana kako je to predviđeno Madridskim sporazumom, izjaviti da se zatražena zaštita ne može dobiti. Također, nacionalni uredi mogu, prema određenim kondicijama, ostvariti veći iznos pristojbi u odnosu na određenja Madridskog sporazuma. Suvise,

prestanak međunarodne registracije žiga iz razloga prestanka nacionalne registracije žiga u zemlji podrijetla, može biti transformiran na način da s međunarodna registracija prevede u nacionalnu prijavu žiga, uz poziv na pravo prvenstvo podnositelja prijave od dana podnošenja međunarodne prijave ili na prvenstvo prema odredbama Pariške konvencije. Posebno je bitno što je Protokolom za pripadnike država članica Europske unije uspostavljena sveza sa sa žigovnim pravom Unije. Naime, na temelju prijave za žig Europske unije, može se podnijeti međunarodna prijava, a na temelju registracije žiga Europske unije može se podnijeti međunarodna registracija.²⁰

Podnositelj prijave mora navesti proizvode i usluge za koje se traži zaštita žiga, kao i, ako je moguće, odgovarajući razred ili razrede prema klasifikaciji ustanovljenoj Nicanskim sporazumom o međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga za registraciju žigova. Ako podnositelj to ne učini, Međunarodni ured razvrstava proizvode i usluge u odgovarajuće razrede spomenute klasifikacije. Naznaku razreda koju je naveo podnositelj kontrolira Međunarodni ured u suradnji s uredom podrijetla. U slučaju nesuglasja u mišljenju ureda podrijetla i Međunarodnog ureda mjerodavno je mišljenje Međunarodnog ureda. Žigovi upisani u Međunarodni registar objavljuju se u periodičnom Glasilu koje izdaje Međunarodni ured, na temelju podataka iz međunarodne prijave.

Ovim se ostvaruju pogodnosti za podnositelje međunarodnih prijava koji mogu podnošenjem jedne međunarodne prijave nacionalnom žigovnom uredu ostvariti zaštitu žiga u svim zemljama članicama Madridskog sporazuma i Protokola putem jedne prijave. Time se postiže efikasnost i ekonomičnost u registraciji zbog izbjegavanja dugotrajnog, skupog i kompliciranog postupka podnošenja pojedinačnih nacionalnih prijava. Konačno, nije zanemarivo što na temelju međunarodnih registracija države za koje je zaštita zatražena ostvaruju znatan devizni prihod.

Žig se kod Međunarodnog ureda registrira **za razdoblje od deset godina**, s mogućnošću produženja vrijednosti za daljnja razdoblja od deset godina, računajući od isteka prethodnoga razdoblja, uplatom samo osnovne pristojbe. Kad je, u odnosu na određenu međunarodnu prijavu ili određenu međunarodnu registraciju, ured podrijetla ured države koja je stranka i ovoga Protokola i Madridskoga sporazuma (Stockholm), odredbe ovoga Protokola ne vrijede na teritoriju nijedne druge države koja je također stranka i ovoga Protokola i Madridskoga sporazuma (Stockholm).

²⁰ Cit. BESAROVIĆ, V., ŽARKOVIĆ, B., *op.cit.*, str.444.

2.5. Nicanski sporazum o međunarodnoj klasifikaciji roba i usluga u svrhu registriranja žigova (1957.)

Pravo industrijskog vlasništva obilježavaju uspostavljeni klasifikacijski sustavi, nužni kao podrška zainteresiranim subjektima glede prikupljanja, sređivanja, odlaganja, održavanja, ponovnog pronalaženja i korištenja pohranjenih informacija i dokumenata iz područja industrijskog vlasništva.²¹ Na području žigovnog prava neizostavna je **Nicanska klasifikacija o Međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga za registraciju žigova** (Nice Agreement Concerning the International Classification of Goods and Services for the Purposes of the Registration of Marks, uspostavljenoj sporazumom postignutim na Diplomskoj konferenciji u Nici 1957. godine, u primjeni od 1961. godine, objavljenoj u Sl. listu. SFRJ-Međunarodni ugovori i drugi sporazumi, br.51/74. u daljnjem tekstu Nicanski sporazum).

Ovom Klasifikacijom uspostavljena je klasifikacija koja sadrži **42 razreda**, i to **razredi od 1 do 34 za proizvode**, a **razredi od 35 do 42 za usluge**. Uz klasifikaciju je izrađen i abecedni popis obuhvaćenih proizvoda i usluga. Države koje su ratificirale ovaj međunarodni dokument ustanovile su posebnu uniju, što znači da jednoobrazno kod registracije uvažavaju istu klasifikaciju roba i usluga.

S obzirom na načela žigovnog prava, odnosno da žig registracijom uživa pravnu zaštitu u odnosu na robe i usluge za koje je zaštita postignuta, Nicanska klasifikacija služi kako bi se prvenstveno precizno i jednoznačno utvrdilo za koje se proizvode ili usluge stječe pravo na žig.

Podnositelj prijave za registraciju žiga nužno i neizostavno mora eksplicitno navesti razrede i pripadajuće proizvode i/ili usluge na koje se prijava odnosi, i to neovisno radi li se o nacionalnoj ili međunarodnoj prijavi žiga.²²

Ako proizvod ne može biti klasificiran prema navedenom popisu razreda (klasa) ili objašnjenjima uz određeni razred, treba primjenjivati sledeće preporuke i kriterije:

- gotovi proizvodi se klasificiraju, u načelu, prema njihovoj funkciji ili namjeni.

Ako

²¹ Cit. ČIZMIĆ, J., ZLATOVIĆ, D., Komentar zakona o žigu, Faber & Zgombić, Zagreb, 2002., str.49.

²² Tako VERONA, A., *op.cit.*, str.39.

- funkcija ili namjena gotovog proizvoda nije navedena u popisu razreda, finalni proizvodi se
- klasificiraju prema analogiji sa sličnim gotovim proizvodom. Ako se ovo ne može primjeniti,
- sljedeći kriterij je materijal od kojega je proizvod napravljen ili način korištenja;
- gotovi proizvodi koji su cjelina a sadrže više predmeta koji imaju višestruku primjenu
- (np: radio sa ugrađenim satom), mogu biti klasificirani u sve razrede koji odgovaraju
- njihovoj namjeni, a ako se ovi kriteriji ne mogu primjeniti, koristit će se gore navedeni kriteriji ;
- prirodni (sirovi) materijali, prerađeni ili neprerađeni, klasificiraju se u načelu prema
- vrsti materijala koji sadrže;
- proizvod koji je namjenjen kako bi bio dio drugog proizvoda u načelu se klasificira u
- isti razred kao i taj proizvod;
- kada se proizvodi, gotovi ili polupreradaeni, klasificiraju prema materijalu od koga su
- napravljeni, a napravljeni su od više materijala, klasificirati će se, u načelu, prema
- materijalu koji dominira;
- kutije za pakiranje proizvoda, u načelu se klasificiraju u istu klasu u kojoj je
- klasificiran proizvod.

Usluge se, u načelu, svrstavaju prema granama aktivnosti koje su navedene u naslovima razreda usluga i njihovim bilješkama s objašnjenjima ili, u drugom slučaju, prema sličnosti s drugim usporedivim uslugama koje su obuhvaćene abecednim popisom. Usluge iznajmljivanja se svrstavaju u načelu, u iste razrede u koje se svrstaju usluge koje se pružaju pomoću iznajmljenih predmeta (npr. usluge iznajmljivanja telefona svrstavaju se u razred 38). Usluge davanja savjeta, informacija ili konzultacija se, u načelu, svrstavaju u isti razred kao i usluge koje su predmet savjeta, informacija ili konzultacija, npr. konzultacije o prijevozu (razred 39), financijske konzultacije (razred 36), savjeti u svezi njege ljepote (razred 44). Pružanje informacija elektroničkim

sredstvima (npr. telefonom) ne utječe na svrstavanje ovih usluga. Kod usluga maloprodaje potrebno je navesti proizvode ili grupe proizvoda (primjerice električni kućanski uređaji, pokućstvo, prehrambene namirnice i sl.) na koje se usluge odnose. Posljednje izmjene popisa proizvoda i usluga, prihvaćene su na 18. sjednici Odbora stručnjaka (osnovanog temeljem čl. 3. Nicanskog sporazuma), održanoj 2000. godine, a stupile su na snagu i primjenjuju se od 1. siječnja 2002. godine

2.6. Ugovor o zakonu o žigu (Ženeva, 1994)

Na diplomatskoj konferenciji Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo, prihvaćen je 1994. godine **Ugovor o pravu žiga**, odnosno po nekim autorima Ugovor o zakonu o žigu (**Trademark Law Treaty -TLT**). Ugovor sadrži 25 članaka i ima dodatak koji sadrži provedbeni propis i međunarodne tipske obrasce, što će znatno pojednostavniti zaštitu žigova, bez nepotrebnih formalnosti. To će vlasnicima žigova omogućiti uštedu vremena, posebice kada podnose prijave za priznanje žiga. Tako će Ugovor imati neosporan pozitivan gospodarski učinak u svjetskom gospodarstvu u kojemu žigovi postaju sve važniji. Ugovor se pokazao naročito potrebnim jer postoje znatne razlike između odgovarajućih žigovnih zakonodavstva u pojedinim zemljama. Usklađivanje prava na žigove ostvareno tim novim Ugovorom neće stoga biti probitačno samo za korisnike, već i za državna i regionalna tijela mjerodavna za industrijsko vlasništvo. Ugovor TLT ostat će otvoren godinu dana pošto bude prihvaćen u sjedištu WIPO. Već za vrijeme završene sjednice konferencije, 35 je zemalja stavilo svoj potpis na Sporazum. Svaka zemlja članice WIPO-a i neke međuvladine organizacije mogu postati potpisnice TLT. Njegova revizija moguća je samo putem nove diplomatske konferencije. Prijelazne odredbe omogućavaju održavanje nekih postojećih značajki postupka glede žigova. Trajanje tih odredaba je međutim, ograničeno na osam godine od stupanja na snagu Ugovor TLT za zemlje u razvoju, odnosno šest godina na sve ostale ugovorne strane, ali s tim da svi zakoni o žigovima ugovornih strana moraju biti usklađeni sa Ugovorom najkasnije do 28. listopada 2004. godine. Ugovor TLT ne skraćuje samo do krajnje moguće granice formalnosti glede prijava i registracije žigova, već pruža podnositeljima i nositeljima priznanja jamstva

zahvaljujući međunarodnim tipskim obrascima koje moraju prihvaćati svi uredi za žigove u svijetu.²³

Poboljšanja koje može donijeti Ugovor TLT ogledaju se naročito u sljedećim odrednicama:

- jedna jedina prijava omogućit će stjecanje registracije žiga za proizvode i usluge iz nekih od 42 razreda Međunarodne klasifikacije WIPO-a za proizvode i usluge;
- sve ugovorne strane morat će prihvaćati zahtjeve za registraciju koji se odnose na uslužne žigove; uslužni žigovi uživat će stoga isti pravni položaj kao žigovi za proizvode;
- neće više biti potrebno ovjeriti potpise, dok po sadašnjoj praksi potpisi moraju katkad biti ovjereni čak nekoliko puta od nadležnih nacionalnih (državnih) tijela i od konzulata, i to za svaku prijavu za registraciju žiga;
- bit će moguć upis izmjena u nizu registracija koje pripadaju istom nositelju prava (primjerice: promjena imena, adrese ili broja telefona) na temelju jednog jedinog zahtjeva, čak ako se izmjene odnose na nekoliko stotina priznatih žigova (kao što je to kod velikim transnacionalnih korporacija);
- državni uredi za žigove neće biti ovlašteni propisivati za registraciju žiga formalnosti koje nisu izričito predviđene u tzv. »maksimalnom popisu« sadržanom u Ugovoru TLT;
- svaki će se zahtjev moći podijeliti na nekoliko zahtjeva, bez gubitka prava prvenstva dana podnošenja izvorne prijave, te će se isto tako i sama registraciji moći podijeliti na nekoliko priznanja;
- vrijednost prvobitne registracije i svakog razdoblja produljenja trajat će 10 godina.²⁴

Ugovor je stupio na snagu 1. kolovoza 1996. godine i otvoren je za pristupanje svim zemljama članicama Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo.

Na Diplomatskoj konferenciji u okviru Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo održanoj od 13. do 31. ožujka 2006. u Singapuru prihvaćen je **Revidirani ugovor o zakonu o žigu (Revised Trademark Law Treaty)**, te ga je u toj prilici

²³ Cit. Čizmić, J., Zlatović, D., Komentar Zakona o žigu, Faber & Zgombić, Zagreb, 2002., str.50.

²⁴ Cit. Stilin, V., Matešić, S., Harmonizacija prava o žigu u svjetskim relacijama, Hrvatski patentni glasnik, DZIV, Zagreb, 1, 1994, br. 4., str.405-406.

potpisala i Bosna i Hercegovina, ali nije ga još ratificirala. **Singapurski ugovor o pravu žiga** usvojen je 27. ožujka 2006. godine na diplomatskoj konferenciji u Singapuru konsenzusom država članica Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO). Ovaj međunarodni sporazum rezultat je četverogodišnjeg rada u okviru Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo na reviziji Ugovora o pravu žiga iz 1994. godine. Sastavni dio Singapurskog ugovora o pravu žiga je i Pravilnik prema Singapurskom ugovoru o pravu žiga koji sadrži uzorke obrazaca, te Rezolucija diplomatske konferencije kojom se dopunjuju Singapurski ugovor o pravu žiga i Pravilnik prema tom ugovoru. Ovim ugovorom revidirale su se odredbe Ugovora o zakonu o žigu (Trademark Law Treaty - TLT) iz 1994. godine u smislu usklađivanja međunarodnog okvira za harmoniziranje administrativnih postupaka za registraciju žigova sa suvremenim razvojem na ovom području.²⁵ Singapurski ugovor o pravu žiga u odnosu na Ugovor o pravu žiga iz 1994. godine ne limitira vrste žigova na koje se odnosi. Također ostavlja državama slobodu da pored klasičnih načina komunikacije dozvole i elektroničku komunikaciju sa strankama. Sadrži odredbe o postupku upisa licencija u registre žigova, te obvezu predviđanja mjera za ublažavanje posljedica propuštanja rokova. Na kraju, predviđa i formiranje skupštine država članica koja će moći mijenjati Pravilnik uz ovaj međunarodni sporazum čime se osigurava fleksibilnost i trajnost ovog međunarodnog ugovora. Sporazum je stupio na snagu 16. ožujka 2009. godine a do sada su ga ratificirale dvadeset i četiri države: Australija, Bugarska, Danska, Estonija, Francuska, Italija, Kirgistan, Latvija, Lihtenštajn, Mali, Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Rusija, Singapur, Slovačka, Srbija, Španjolska, Švicarska, Ukrajina, Hrvatska i Sjedinjene Američke Države.

2.7. Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (WTO-TRIPS Sporazum)

Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, uključujući i trgovinu krivotvorenim robom (**TRIPS sporazum**), čini aneks 1 C Sporazuma iz Marrakesha, kojim se ustanovljava **Svjetska trgovinska organizacija (WTO)**, koji je zaključen 15. travnja. 1994. godine i stupio je na snagu 1. siječnja 1995. godine. TRIPS sporazum obavezuje sve članice Svjetske trgovinske organizacije -

²⁵ Vidi tekst Revidiranog ugovora o pravu žiga na internetskoj stranici WIPO-a http://www.wipo.int/treaties/en/ip/singapore/singapore_treaty.html.

WTO. TRIPS sporazum donesen je na tzv. **Urugvajskoj rundi pregovora u GATT-u**, koja je otpočela 1986. godine, a okončana 1993. godine.²⁶

TRIPS sporazumom utvrđuju se načela, kojima se osigurava:

- zaštita prava intelektualnog vlasništva koja su vezana za neki proizvod,
- standardizacija međunarodne zaštite,
- uspostavljanje obveza države članice (potpisnici TRIPS sporazuma) glede pružanja određena prava, povlastice, imuniteta (načelo nacionalnog tretmana, načelo najpovlaštenije nacije, načelo minimalnih prava).

Članice TRIPS sporazuma mogu, međutim, kroz svoju legislativu urediti opsežniju zaštitu prava intelektualnog vlasništva, ukoliko ona nije protivna načelima TRIPS sporazuma.

Jedno od ključnih načela WTO (Svjetske trgovinske organizacije) i TRIPS sporazuma (članak 3. TRIPS) je **načelo nacionalnog tretmana** i znači kako su države članice obvezne pružiti nacionalni tretman i pravo predviđeno TRIPS sporazumom državljanima drugih država članica, koje se na osnovu Pariške konvencije određuju kao zaštićene osobe. Načelo nacionalnog tretmana pretpostavlja kako ni jedna članica TRIPS sporazuma ne smije biti nepovoljnije tretirana u odnosu na državljanina članice koja mu priznaje tretman kao svom državljaninu, odnosno, ne može imati gori tretman od nacionalnog sustava zaštite intelektualnog vlasništva, s izuzetkom koji je predviđen navedenom konvencijom. Drugo načelo TRIPS sporazuma je načelo tretmana najpovlaštenije nacije, koji predviđa članak 4. TRIPS sporazuma i znači kako se sva prava ili povlastice koje država članica pruža državljanima druge države ugovornice moraju dodijeliti i državljanima bilo koje druge države članice, uz izuzetak da obveza primjene ovog načela ne postoji tamo gdje su međunarodne konvencije bile na snazi prije stupanja na snagu TRIPS sporazuma. Naredno načelo TRIPS sporazuma je načelo minimalnih prava na kojima su utemeljene sve važnije međunarodne konvencije iz oblasti intelektualnog vlasništva i tu se ne primjenjuju odredbe iz čl. 3. i 4. TRIPS sporazuma, ako su u pitanju postupci predviđeni multilateralnim sporazumima, koji su

²⁶ Detaljnije kod YAMBRUSIC, E.S., *Trade-based approaches for the protection of intellectual property*, Oceana Publications, inc., New York-London-Rome, 1992., str. 217.

zaključeni pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za zaštitu intelektualne svojine (WIPO).²⁷

U dijelu V. TRIPS sporazuma, u članku 63, predviđeno je **načelo transparentnosti**, odnosno zakoni, propisi, sudske odluke i administrativna pravila opće namjene države članice, koje se odnose na predmet TRIPS sporazuma (dostupnost, opseg, stjecanje, provedba i sprječavanje zlouporaba prava intelektualnog vlasništva), moraju se objavljivati i biti dostupni javnosti na jeziku zemalja članica, radi upoznavanja sa njima, kao i sporazumi koji su na snazi između vlada članica.²⁸

Među pravima idustrijskog vlasništva obuhvaćenih ovim TRIPS sporazumom izdvajaju se žigovi. TRIPS sporazum u članku 15. st.1. definira žig kao bilo koji znak, ili kombinacija znakova, podobna za razlikovanje robe ili usluga jednog poduzeća od roba ili usluga drugog poduzeća. Takvi znaci, posebno riječi uključujući osobna imena, slova, brojeve, figurativne elemente i kombinacije boja, kao i bilo koja kombinacija takvih znakova bit će podobne za registraciju kao žigovi.²⁹ U slučaju da znakovi nisu sami po sebi podobni za razlikovanje roba ili usluga na koje se odnose, članice mogu učiniti registraciju ovisnim od distinktivnosti stečene kroz uporabu.³⁰ Članice mogu zahtijevati, kao uvjet registracije, da znaci budu vizualno uočljivi, te mogu registraciju učiniti ovisnom od upotrebe. Međutim, stvarno korištenje žiga neće biti uvjet za podnošenje prijave za registraciju. Prijava se neće odbiti samo na temelju činjenice da do namjeravane upotrebe nije došlo prije isteka razdoblja od 3 godine od datuma podnošenja prijave. Priroda roba ili usluga na koje se žig ima primijeniti ni u kom slučaju neće biti prepreka registraciji žiga. Članice će objaviti svaki žig, bilo prije njegove registracije ili odmah nakon registracije i osigurati će razumne mogućnosti za podnošenje zahtjeva za poništenje registracije. Pored toga, članice mogu dozvoliti mogućnost osporavanja registriranog žiga. Prema članku 16. TRIPS sporazuma titular registriranog žiga ima isključivo pravo spriječiti sve treće osobe koje nemaju njegovu saglasnost da koriste u tijeku trgovine identične ili slične znakove za robe ili usluge koje su identične ili slične onima za koje je žig zaštićen, gdje postoji vjerovatnost da bi takvo

²⁷ Više kod CEROVAC, M., *Zaštita intelektualnog vlasništva u okviru Urugvajске runde multilateralних pregovora o trgovini*, Hrvatski patentni glasnik, DZIV, Zagreb 2, 1995, 6, str.1442.

²⁸ Usp. MRKŠA, S., *GATT, GATS i TRIPS – pravni temelji svjetske trgovine*, Pravo i porezi, TEB, Zagreb, VI, 1997., br.6. i 7.

²⁹ Podrobnije kod TRITTON, G. (ed.) et al, *Intellectual Property in Europe*, Sweet & Maxwell, London, 2002., str.196.

korištenje moglo dovesti do zabune. U slučaju korištenja identičnog znaka za identične robe ili usluge, verovatnost zabune se pretpostavlja. Registracija i svako obnavljanje registracije žiga traje najmanje 7 godina, te se može obnavljati bez ograničenja.

Prema članku 19. TRIPS sporazuma ako se zahtijeva uporaba radi održavanja registracije, registracija se može poništiti samo poslije kontinuirane neuporabe žiga u razdoblju od najmanje 3 godine, ako nositelj žiga ne pruži valjane razloge zasnovane na postojanju smetnji takvoj uporabi. Kao punovažni razlozi za neuporabu žiga priznaju se okolnosti koje proizlaze neovisno od volje nositelja žiga, a koje predstavljaju prepreku uporabi žiga, kao što je restrikcija uvoza ili drugi vladini zahtjevi vezani za robe ili usluge zaštićene žigom. Kao uporaba žiga u svrhu održavanja registracije smatrati će se uporaba žiga od strane neke druge osobe kada je ona pod kontrolom nositelja žiga. Članice mogu odrediti uvijete izdavanja licencija i prijenosa prava na žigove, s tim što se podrazumijeva kako neće biti dozvoljena obvezna licencija žigova, te kako nositelj registriranog žiga ima pravo prenijeti svoj žig s ili bez prenošenja poslovnih aktivnosti kojima žig pripada.³¹

Člankom 42. TRIPS sporazuma predviđena su **pravna sredstva za zaštitu prava intelektualnog vlasništva** i to u građanskom i upravnom postupku, kao i pravna sredstva kojima će država članica omogućiti titularima prava intelektualnog vlasništva pokretanje sudskih postupaka u tim zemljama radi zaštite svojih prava, koja su obuhvaćena TRIPS sporazumom. Obvezno je osiguravanje ravnopravnosti u postupku, pravičnosti i nepristranosti, kao i načela neposrednosti. Ne smije se nametati obveza nositeljima prava da se osobno pojavljuju u postupku. Stranke imaju pravo biti zastupane od pravnih zastupnika radi podnošenja dokaza i utvrđivanja činjeničnog stanja. Postupak mora osigurati način otkrivanja i zaštite poverljivih informacija, ako to nije u suprotnosti s ustavnim poretom. Sudovi moraju imati ovlaštenje izricati sudske zabrane zbog povrede prava, prema članku 44. TRIPS sporazuma i naložiti prekršitelju plaćanje naknade nositelju prava intelektualnog vlasništva za korištenje i štetu, kao i troškova postupka. Kako bi se efikasno spriječila povreda prava intelektualnog vlasništva, sudski organi moraju imati ovlaštenje naložiti povlačenje s tržišta one robe koja predstavlja povredu takvih prava i to bez naknade nositelju, a također mogu naložiti da se sirovine i alati kojima se proizvodi takva roba, također isključe na način

³⁰ U tom smislu MELTZER, E.K., *TRIPS and Trademarks, or – GATT, Got Your Tongue*, 1993, 83 *The Trademark Reporter*, 18.

³¹ V. TRITTON, G. (ed.) et al., *op.cit.*, str. 204.

koji će trajno umanjiti mogućnosti daljnje povrede prava intelektualnog vlasništva, što je predviđeno člankom 46. TRIPS sporazuma, vodeći obzira o proporciji između ozbiljnosti povrede i naloženih pravnih sredstava, kao i interesa trećih osoba. Članice TRIPS sporazuma mogu naložiti prekršitelju da obavijesti titulara prava o identitetu trećih osoba koje su uključene u proizvodnju i promet robe i usluga kojima se vrijeđaju njihova prava, prema članku 47. TRIPS sporazuma. Istodobno, zbog sprječavanja zlouporabe postupka za provedbu postupka prava zaštite, strana koja inicira postupak zaštite može, od strane sudskih vlasti, biti obavezana tuženom naknadi troškove postupka, kao i da mu plati nadoknadu zbog zlouporabe postupka (članak 48. TRIPSa). Prema pravilima TRIPS sporazuma (članak 49. TRIPSa) moguće je voditi upravni postupak. Odjeljkom 3. i 4. dijela III. TRIPS sporazuma predviđena je i ovlast sudskih vlasti (članak 50. TRIPSa) da nalože hitne i efikasne privremene mjere i to poradi sprječavanja povrede bilo kojega prava intelektualnog vlasništva i radi očuvanja relevantnih dokaza u odnosu na tu povredu, s tim da se privremena mjera može usvojiti i bez saslušanja druge strane (načelo *inaudita altera partes*), u hitnim slučajevima. U dijelu III. Sporazuma, u odjeljku 4., predviđene su pogranične mjere, prema kojima se nositelj prava intelektualnog vlasništva može obratiti sa zahtjevom nadležnim sudskim ili upravnim vlastima, kako bi carinske vlasti obustavile puštanje u slobodan promet robe koja na neki način vrijeđa njegova prava intelektualnog vlasništva (uvoz robe sa krivotvorenim žigom ili proizvedene robe na temelju nezakonitog prisvajanja autorskih dela).³²

Člankom 61. TRIPS sporazuma predviđena je mogućnost vođenja kaznenih postupaka i kaznenog sankcioniranja počinitelja povreda prava intelektualnog vlasništva i to bar kod svjesnog falsificiranja žiga ili kod piratstva u autorskim pravima, u svezi s komercijalizacijom istih povrijeđenih prava. Kao kazne su predviđene kazne zatvora i visoke novčane kazne, koje uključuju mjere prevencije. Osim toga, predviđeno je oduzimanje, zapljena i uništavanje robe, kojom je izvršena povreda prava, odnosno svih sredstava i alata kojima je ona izvršena.

Treba naglasiti kako ni jedna zemlja ne može postati članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO), ako ne ratificira TRIPS sporazum. Ovim sporazumom inzistira se na saradnji između Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), kao i između drugih međunarodnih

³² Detaljnije kod BLAKENEY, M., *Trade Related Aspects of Intellectual Property*, Sweet & Maxwell, London, 1996., str. 88. i dalje.

organizacija koje se bave ovom zaštitom. WTO službeno djeluje od 1. siječnja 2005. godine, a sjedište mu je u Ženevi. Propisivanje određenih načela i standarda koji se odnose na vrijednost, opseg i uporabu prava intelektualnog vlasništva, obveznost njihove primjene, kao i efikasna zaštita ovih prava, predstavljaju pravne okvire koji će doprinijeti ubrzanju tijekova i razvoju međunarodne trgovine, što je i jedan od ključnih razloga zaključenja ovog Sporazuma. Ovo je naročito važno prilikom trgovine u međunarodnom prometu, imajući u vidu odvojena carinska područja i različitosti u legislativama država članica. Radi osiguranja međunarodne zaštite ovih prava i rješavanja sporova u slučaju povrede na međunarodnoj razini, a posebice kod trgovine krivotvorenim robom, TRIPS sporazum predviđa aktivno sudjelovanje država potpisnica država članica TRIPS sporazuma, prilikom pregovaranja.

2.8. Nairobijski ugovor o zaštiti olimpijskog simbola (Nairobi, 1981.)

Na međunarodnom kongresu, koji se na inicijativu francuskog baruna Pierrea de Coubertina održao 1894. godine u Parizu, a na kojemu je nazočilo 79 predstavnika iz 12 zemalja, odlučeno je da se pokrenu Olimpijske igre modernog doba kao obnova i spomen na stare antičke igre u Grčkoj. Osnovan je i **Međunarodni olimpijski komitet** (MOK, Comité International Olympique - CIO) sa zadatkom da organizira prve igre te da se dalje održavaju svake četiri godine u drugoj zemlji. U Povelji Međunarodnog olimpijskog komiteta de Coubertin je definirao i osmislio poseban olimpijski simbol u obliku pet povezanih raznobojnih krugova na bijeloj zastavi koji su simbolizirali povezanost mladeži svih kontinenata i rasa.³³ Prve moderne Olimpijske igre održane su od 5. do 14. travnja 1896. godine u Atini. Suvremene Olimpijske igre ne samo da su napustile športski amaterizam u korist profesionalizma, nego sve više postaju profitnom manifestacijom u kojoj interes nalazi domicilni i međunarodni kapital³⁴, a olimpijske oznake postaju predmetom marketinškog i tržišnog interesa.³⁵ Tendencije da se na međunarodnom planu izvrši zaštita olimpijskog simbola u smislu njegove trgovinske

³³Detaljnije o olimpijskim igrama na www.olympic.org, a o olimpijskom simbolu kod ČIZMIĆ, J., *Zaštita olimpijskog znaka (simbola)*, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, Split, god. 47., 2/2010., str. 265.

³⁴Posebno se to vidjelo na primjeru 26. ljetnih Olimpijskih igara u Atlanti - SAD, gdje se grad organizator predstavio kao olimpijski proizvod, ostvarujući izuzetnu dobit od organizacije ove manifestacije. O gradu kao robnoj marki više kod JAKOVLJEVIĆ, R., *Grad kao proizvod*, IDC i Dvijetisuće, Zagreb, 2000.

eksploatacije rezultirale su izradom **Ugovora o zaštiti olimpijskog simbola** u Nairobiju, Kenija, od 26. rujna 1981. godine³⁶.

Nairobijski ugovor o zaštiti olimpijskog simbola u glavi I (članci 1 - 3.) i glavi II (članak 4.) sadrži materijalnopravne odredbe, dok se u glavi III (članci 5 - 10.) uređuju administrativne i zajedničke odredbe ovog Ugovora. U Aneksu Ugovora daje se pobliža oznaka (definicija i grafički prikaz) olimpijskog simbola sukladno njegovoj stilizaciji iz Povelje MOK-a. Olimpijski simbol se sastoji od pet povezanih krugova (prstenova) : plavog, žutog, crnog, zelenog i crvenog koji su poredani tim redom slijeva nadesno. On se sastoji od samih olimpijskih krugova, bez obzira da li su u jednoj ili više boja.

Svaka država članica Nairobijskog ugovora obvezna je, uz rezervu članka 2. i 3. istog Ugovora, odbiti ili učiniti nevažećom registraciju kao žiga i prikladnim mjerama zabraniti uporabu kao žiga ili drugog znaka, u komercijalne svrhe, svakog znaka koji se sastoji od olimpijskog simbola ili sadrži taj simbol kakav je definiran u Povelji MOK-a. Da bi se takav znak ipak mogao zaštititi kao žig potreban je pristanak nadležnog organa , odnosno konkretno ovdje ovlaštenje MOK-a (članak 1. Ugovora). Obveza iz članka 1. Ugovora ne vezuje ni jednu državu članicu ovog Ugovora glede žiga koji se sastoji od olimpijskog simbola ili koji sadrži olimpijski simbol, ukoliko je taj žig bio u toj državi registriran prije dana stupanja na snagu ovog Ugovora u toj državi, ili u razdoblju kada se , u toj državi, obveza iz članka 1. smatrala privremeno prestalom u smislu članka 3. Ovo se odnosi i na žigove kod kojih registracija ima pravni učinak u toj državi na temelju registracije izvršene u okviru nekog ugovora kojega je navedena država članica.³⁷ Ista obveza ne nameće se nijednoj državi članici ovog Ugovora u onome što se odnosi na nastavak korištenja u toj državi u komercijalne svrhe, žiga ili nekog drugog znaka koji sadrži ili se sastoji od olimpijskog simbola , od strane svake osobe ili poduzeća koji su zakonito počeli tako koristiti taj simbol u toj državi prije dana stupanja na snagu ovog Ugovora u toj državi, ili u razdoblju tijekom kojega se u navedenoj državi obveza predviđena u članku 1. smatrala privremeno prestalom prema članku 3.

³⁵Vidi kod KENNY & SAYWELL, *Marketing and the Sydney 2000 Olympic Games*, IP Asia, No.12, 1999., str.27.-29.

³⁶ *Engl.* Nairobi Treaty on the Protection of the Olympic Symbol , *franc.* Traite de Nairobi concernant la protection du symbole olympique . U hrvatskom prijevodu objavljen u ČIZMIĆ, J., *Ogledi iz prava industrijskog vlasništva*, Tehnološki centar Rijeka i Tiskara Maslina Split, Split, 1998., str. 170-171.

³⁷ O tome ZLATOVIĆ, D., *Zaštita olimpijskog simbola kao žiga*, Informator, Zagreb, br. 4856, od 20. rujna 2000., str. 6.

Kod toga se svako korištenje na temelju ovlaštenja tih osoba ili poduzeća smatra, u smislu ove odredbe, korištenjem od strane navedene osobe ili poduzeća. Pri tome nijedna država članica nije obvezna zabraniti korištenje olimpijskog simbola kada se taj simbol koristi u sredstvima masovne komunikacije u cilju informiranja o olimpijskom pokretu ili o njegovoj djelatnosti. Prema stipulaciji ove odredbe proizilazilo bi da država članica internim propisima ipak može zabraniti takovo korištenje za koje ne postoji ovlaštenje nadležnog olimpijskog tijela. Ipak držimo to samo nepreciznim nomotehničkim rješenjem, koje ne otvara dvojbe glede slobodnog korištenja olimpijskog simbola u masovnim medijima kada se izvještava o djelovanju olimpijskog pokreta.

Obveza predviđena u članku 1. ovog Ugovora može se smatrati privremeno prestalom u državi članici u razdoblju kada nije bio na snazi sporazum između MOK-a i Nacionalnog olimpijskog komiteta te države o uvjetima pod kojima MOK daje odobrenje za korištenje olimpijskog simbola u toj državi i o udjelu navedenog Nacionalnog olimpijskog komiteta u prihodu koji MOK uprihoduje na temelju navedenih ovlaštenja (članak 3. Ugovora). U glavi II "Udruživanje država" u članku 4. Ugovora predviđaju se izuzeci od odredbi iz glave I. Tako je propisano da glede država članica ovog Ugovora koje su članice carinskih unija, neke zone slobodne trgovine, neke druge ekonomske grupacije ili bilo kojeg regionalnog ili subregionalnog saveza, odredbe članka 1. ovog Ugovora nemaju utjecaja na njihove obveze koje proizlaze iz sporazuma o osnivanju takvih unija, zona ili grupacija, posebice glede odredaba takvog akta koje reguliraju slobodan promet roba ili usluga.

Svaka zemlja članica Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) ili Međunarodne unije za zaštitu industrijske svojine (Pariška unija) može postati ugovorna strana ovog Ugovora i to na način:

- a) potpisivanjem Ugovora, poslije čega se deponiraju instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili pristanka, ili
- b) polaganjem instrumenata pristupanja (članak 5.1. Ugovora).

Bilo koja država koja nije članica WIPO ili Pariške unije, a koja je članica Organizacije ujedinjenih naroda ili jedne od specijaliziranih ustanova sustava Organizacije ujedinjenih naroda može postati članicom ovog Ugovora polaganjem instrumenata pristupanja (članak 5.2. Ugovora). Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, pristanka ili pristupanja polažu se kod glavnog direktora WIPO-a. Za prve tri države koje su položile svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja, pristanka ili pristupanja,

ovaj Ugovor stupio je na snagu jedan mjesec nakon što je deponiran treći instrument ratifikacije, prihvatanja, pristanka ili pristupanja. Glede svake druge države koja položi neki instrument ratifikacije, prihvatanja, pristanka ili pristupanja, ovaj Ugovor stupa na snagu jedan mjesec nakon dana polaganja tog instrumenta.³⁸

Ovaj ugovor je potpisan u jednom jedinom izvornom primjerku, na francuskom, engleskom, španjolskom i ruskom jeziku, s time da se ti tekstovi podjednako smatraju izvornim tekstom.³⁹ Službene tekstove utvrđuje glavni direktor, poslije konzultacije sa vladama zainteresiranih država, i to na arapskom, njemačkom, talijanskom i portugalskom jeziku i na drugim jezicima o čijoj primjeni može odlučiti Konferencija WIPO ili Skupština Pariške unije. Ovaj ugovor bio je otvoren za potpisivanje u Nairobiju do 31. prosinca 1982. godine, a zatim u Ženevi do 30. lipnja 1983. Original Ugovora nakon isteka narečenog roka za potpisivanje u Nairobiju polaže se kod glavnog direktora. Glavni direktor ovjerava i dostavlja dva primjerka ovog ugovora svim državama navedenim u članku 5.1. Ugovora i, na zahtjev, svim drugim državama. Svaka država članica Ugovora može ga otkazati upućenim priopćenjem glavnom direktoru. Otkaz ima učinak po isteku roka od jedne godine od dana kad je glavni direktor primio priopćenje.

Glavni direktor obavještava državama iz članka 5.1. i 5.2. ovog Ugovora o potpisima, deponiranju instrumenata ratifikacije, prihvatanja, pristanka ili pristupanja, nadnevku stupanja na snagu ovog Ugovora i o svakom otkazu Ugovora, sve sukladno pojedinim odredbama Ugovora koja uređuju ta pitanja.

2.9. Bečki sporazum o uspostavi Međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata žigova (Beč 1973, izmijenjen i dopunjen 1985)

Bečki sporazum o uspostavi Međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata žigova doveo je do uspostavljanja posebne Unije i usvajanja posebne zajedničke međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata. Klasifikacija figurativnih elemenata sastoji se od popisa kategorija, razreda i podrazreda u koje se klasificiraju figurativni elementi žigova i, ovisno o slučaju, napomena za pojašnjenje. Ova klasifikacija figurativnih elemenata sadržana je u jednom izvornom primjerku na

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Ovi tekstovi objavljeni su u publikaciji *Nairobi Treaty on the protection of the Olympic Symbol*, WIPO, Pub.No. 297, Geneva, 1996.

engleskom i francuskom jeziku, potpisanom od glavnog direktora Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Službeni i ravnopravni jezici Klasifikacije figurativnih elemenata su engleski i francuski.⁴⁰

Podložno zahtjevima propisanim Sporazumom, opseg Klasifikacije figurativnih elemenata jest takav kakav joj odredi svaka pojedina zemlja Posebne unije. Posebice, Klasifikacija figurativnih elemenata ne obvezuje zemlje Posebne unije u pogledu opsega zaštite žiga. Nadležni uredi zemalja Posebne unije imaju pravo rabiti Klasifikaciju figurativnih elemenata ili kao glavni ili kao pomoćni sustav. Nadležni uredi zemalja Posebne unije moraju uključiti u službene dokumente i publikacije što se odnose na registracije žigova i njihova produljenja brojeve kategorija, razreda i podrazreda u koje se moraju razvrstati figurativni elementi tih žigova.

Svaka zemlja u trenutku potpisivanja ili polaganja isprava o ratifikaciji ili o pristupu može izjaviti da se ne obvezuje uključiti brojeve svih ili nekih razreda u službene dokumente i publikacije što se odnose na registracije žigova i njihova produljenja. Ako bilo koja zemlja Posebne unije povjeri registraciju žigova nekom međuvladinom tijelu, ona mora poduzeti sve moguće mjere kako bi osigurala da to tijelo rabi Klasifikaciju figurativnih elemenata u skladu sa Sporazumom. Odbor stručnjaka obavlja izmjene i dopune Klasifikacije figurativnih elemenata i dodatke toj Klasifikaciji, te upućuje zemljama Posebne unije preporuke radi olakšanja uporabe Klasifikacije figurativnih elemenata i radi promicanja njezine ujednačene primjene. Posebna unija ima Skupštinu koju čine zemlje Posebne unije. Međunarodni ured obavlja upravne poslove Posebne unije. Svaka zemlja stranka Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva može postati strankom ovog Sporazuma potpisivanjem nakon čega slijedi polaganje isprave o ratifikaciji, ili polaganjem isprave o pristupu.

2.10. Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini – CEFTA 2006

Prema **Ugovoru CEFTA 2006** u odnosu na izvorni sastav CEFTA-e povećao se broj članica tako da su to sada uz Republiku Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu još i Makedonija, Rumunjska, Albanija, Crna Gora, Moldova, Srbija i UNMIK/Kosovo, dok su ranije članice Bugarska i Rumunjska izgubile taj status postavši članicama EU. Ovaj CEFTA ugovor u odnosu na onaj izvorni iz 1993. harmoniziran je s pravilima Svjetske

⁴⁰ Cit. VERONA, A., *op.cit.*, str. 46.

trgovinske organizacije, čime se posredno utječe na usklađivanje zakonodavstva i tržišta zemalja članica CEFTA koje nisu još članice WTO da reformiraju svoje trgovine sa svetskim trgovinskim poretkom. Članice su se obvezale uspostaviti područje slobodne trgovine u skladu s odredbama ovog Ugovora i u skladu s važećim pravilima i postupcima WTO-a.

U smislu CEFTA 2006 **prava intelektualnog vlasništva** obuhvaćaju prava industrijskoga vlasništva (patente, žigove, industrijski dizajn i oznake zemljopisnog podrijetla), autorsko pravo i srodna prava, topografije integriranih sklopova, kao i zaštitu od nepoštenog tržišnog natjecanja kako je uređena u članku 10 bis Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva te zaštitu neotkrivenih podataka kako je uređena u članku 39. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (u daljnjem tekstu: „TRIPS“).⁴¹ Dakle, radi se o oblicima prava intelektualnog vlasništva što su kao takvi priznati u gotovo cijelom razvijenom svijetu, u međunarodnopravnim dokumentima s ovog područja, kao i zakonodavstva Europske unije te s tim zakonodavstvom harmoniziranog pravnog sustava zemalja članica Europske unije i onima koje su u pregovaračkom postupku. Članice jamče i osiguravaju odgovarajuću i učinkovitu zaštitu prava intelektualnog vlasništva u skladu s međunarodnim standardima, posebno s TRIPS-om, uključujući učinkovita pravna sredstva za provedbu tih prava sadržana u međunarodnim konvencijama i ugovorima.

Ako bilo koja od stranaka, nakon stupanja na snagu Ugovora CEFTA 2006, ponudi trećoj stranci dodatne pogodnosti ili povlastice u pogledu prava intelektualnog vlasništva koje nisu dogovorene u okviru sastavnica ugovora, sporazumna je započeti konzultacije s drugim strankama ovog Ugovora u cilju proširenja spomenutih pogodnosti ili povlastica na sve njih na uzajamnoj osnovi.

⁴¹ Šire kod ZLATOVIĆ, D., *Neke posebnosti Ugovora CEFTA 2006 glede prava intelektualnog vlasništva*, Informator, Novi informator, Zagreb, br. 5593., od 13. listopada 2007., str. 3.

Dragan Zlatović, LLM

Senior Lecturer, *Polytechnic of Sibenik*

INTERNATIONAL CONVENTIONS AND CONTRACTS AS A SOURCE OF TRADEMARK LAW IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Trademark Law can be defined as a set of legal rules governing the issues of trademark law protection, or legal relations concerning registration and recognition of trademark, their effects, changes to the trademark, duration and maintenance of trademark, termination of trademark value, administrative law, civil law and criminal law protection of trademark and other general issues concerning trademark. Collection of those rules constitutes formal source of Trademark Law. It is a large number of provisions of national (law and by-law) and international range. In this work the author explains international conventions and contracts as a source of Trademark Law in the Republic of Croatia.

Key words: trademark, Trademark Law, international convention, international contract.